

STÁTNÍ **OPERA** PRAHA

opera | balet

*Zpráva o činnosti
a hospodaření
v roce 2004*

1. ÚVOD

Výroční zpráva si klade za cíl komplexně zhodnotit činnost Státní opery Praha v roce 2004, a to jak po stránce umělecké, tak po stránce ekonomické.

Vedení Státní opery Praha

ředitel: Mgr. JAROSLAV VOCELKA

šéf opery: LEOŠ SVÁROVSKÝ (do 30. 6. 2004), PhDr. INGEBORG ŽÁDNÁ (od 1. 7. 2004)

šéf baletu: PAVEL ĎUMBALA

šéfdirigent: LEOŠ SVÁROVSKÝ (od 1. 7. 2004)

2. PŘEHLED PRACOVNÍKŮ K 31. 12. 2004

Státní opera Praha měla k 31. 12. 2004 celkem 402 zaměstnanců ve fyzickém počtu a 381 zaměstnanců v přepočteném stavu. Kromě zaměstnanců byli v průběhu roku 2004 angažováni umělci z řad operních sólistů, dirigenti, režiséři, výtvarní umělci scénických a kostýmních výprav z České republiky i ze zahraničí. Závazné limity státního rozpočtu byly v oblasti platů dodrženy a mzdové náklady činily celkem 78 107 933 Kč.

Počty zaměstnanců v jednotlivých kategoriích ve fyzických a přepočteném stavu byly celkem:

Kategorie	počet fyzický	počet přepočtený
Umělci	264	256,10
sólisté opery	32	31,30
sólisté baletu	15	15,00
operní sbor	59	56,91
orchestr	122	121,49
ostatní umělecký personál	36	31,40
technické a servisní složky	109	94,62
umělecko-technický provoz	65	63,00
ostatní servisní služby	44	31,62
administrativa včetně produkce a propagace	29	30,31
Celkem	402	381,03

Úsek	počet fyzický	počet přepočtený
úsek ředitele	9	6,50
úsek šéfa opery	286	270,70
úsek šéfa baletu	22	20,50
úsek umělecko-technického provozu	65	63,00
úsek služeb	12	12,33
úsek ekonomický	8	8,00
celkem	402	381,03

3. ČINNOST UMĚLECKÝCH SOUBORŮ SOP

3. 1. HODNOCENÍ PREMIÉR V ROCE 2004

OPERA

Georges Bizet (1838 – 1875): **CARMEN**

Premiéra: II. 3. 2004

Dirigenti: Claire Levacher, Jiří Mikula

Režie: Zdeněk Troška

Scéna: Milan Ferenčík

Kostýmy: Josef Jelínek

Choreografie: Marcela Benoniová

Sbormistr: Adolf Melichar

1. Umělecký záměr

Výběr tohoto operního titulu vycházel ze dvou premis: uvést v novém nastudování stálíci světového operního repertoáru a za druhé nabídnout ji tentokrát návštěvníkům SOP v nastudování „netradičního“ režiséra. Jím byl jmenován z popudu ředitele SOP Mgr. Jaroslava Vocelky Zdeněk Troška. Výběr se ukázal jako více než šťastný: Troškova Carmen se stala nejúspěšnějším a divácky nejnavštěvovanějším titulem roku 2004 a navíc jméno oblíbeného filmového režiséra mělo za následek nebyvalou medializaci SOP v tisku, televizi i rozhlasu.

2. Realizace

K mimořádnému úspěchu inscenace přispěli kromě nápadité a skutečně divadelně rozehrané režie Zdeňka Trošky i scénograf Milan Ferenčík, který navrhl účelně řešenou scénu na točně, a kostýmní výtvarník Josef Jelínek, v neposlední řadě pak i obě skvělé představitelky titulní role, sólistky SOP Galia Ibragimova a Jana Sýkorová. V roli Dona Josého zazářil mladý korejský tenorista Yikun Chung, který v České republice vystoupil poprvé a okamžitě se stal operním objevem roku. Se Státní operou Praha od té doby spolupracuje pravidelně.

3. Ohlasy

Kritika označila inscenaci Carmen za příklad uvedení klasického titulu „v jeho čisté formě – bez úprav, přídavků a nadbytečných změn času nebo místa, které klasice jen překážejí“. Za opravdové překvapení označila, že filmový režisér Troška dokázal vytvořit živé a propracované dílo na operní scéně. Ve stejných superlativách se vyjadřovala o výkonech Galii Ibragimové a Yikuna Chunga, ale i o výkonech ostatních sólistů (Jany Sýkorové, Ludmily Vernerové, Jitky Burgetové ad.), orchestru a sboru.

Počet repríz v SOP v roce 2004: 26

Antonín Dvořák (1841 – 1904): **DIMITRIJ**

Premiéra: 29. 4. 2004

Dirigenti: František Preisler, Richard Hein

Režie: Michael Tarant

Scéna: Milan Čech, Tomáš Moravec

Kostýmy: Dana Hávová

Choreografie: Igor Vejsada

Sbormistr: Adolf Melichar

1. Umělecký záměr

V rámci projektu Česká hudba 2004 se Státní opera Praha záměrně rozhodla pro uvedení opery Antonína Dvořáka Dimitrij, která je i v českých divadlech nespravedlivě opomíjena – a přesto je jedním z nejvýznamnějších děl romantického období.

2. Realizace

Práce s činoherním a operním režisérem Michaelem Tarantem, který přišel s propracovanou režijní koncepcí, vyžadující detailní herecké akce, byla pro sólisty i sbor náročná, ale přinesla nakonec nadprůměrný inscenační výsledek. O výbornou hudební úroveň inscenace, a to včetně mimořádně dobrého výkonu orchestru, se zasloužil hostující dirigent František Preisler, kritikou označovaný za jednoho z našich nejlepších operních dirigentů.

3. Ohlasy

Diváci i kritika přijali inscenaci velmi kladně. Ojedinelé výtky byly směřovány k úrovni výkonů obou představitelů titulní role; v tomto případě se ovšem odrazil povážlivý stav české pěvecké školy, kdy pro vypjaté tenorové role nejen typu Dimitrije, ale i například Smetanova Dalibora neexistuje v současné době žádný vhodný český pěvec. Vyzdvihována naopak byla v SOP hostující Tatiana Teslia, sólistka Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, v roli Mariny, a Livia Ághová jako Xenie, v téže roli zaujala také mladá talentovaná sopranistka Jitka Burgetová, sólistka SOP od sezony 2003/04. Livia Ághová byla za roli Xenie nominována na cenu Thálie 2004.

Počet repríz v SOP v roce 2004: 5 (včetně slavnostního představení 25. 5., které bylo součástí programu MCHF Pražské jaro 2004)

Zájezd: 25. 6. 2004 – Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl

Gaetano Donizetti (1797 – 1848):

LUCIA DI LAMMERMOOR

Premiéra: 30. 9. 2004

Dirigent: Leoš Svárovský, Richard Hein

Režie: Anton Nekovar

Scéna: Jan Dušek

Kostýmy: Josef Jelínek

Sbormistr: Adolf Melichar

1. Umělecký záměr

Státní opera Praha si nejslavnější operu italského mistra belcanta, Gaetana Donizettiho, vybrala záměrně hned z několika důvodů. Prvním bylo, že pro titulní roli, která je jedním z nejnáročnějších kolorатурních sopranových partů, má SOP dokonce tři své „domácí“ skvělé sólistky, Annu Todorovu, Dagmar Vaňkátovou a Marinu Vyskvorkinu, která právě v této roli debutovala s obrovským úspěchem v červnu 2002 ve Vídeňské státní opeře. Jako čtvrtá byla angažována vynikající Simona Houda Šaturová. Kritika také tento fakt patřičně ocenila. Druhým důvodem bylo obsazení náročné tenorové partie Edgara korejským umělcem Yikunem Chungem, jenž exceluje v SOP jako Don José v Bizetově Carmen a rovněž Gustav III. ve Verdiho Maškarním plese. V téže roli se dobře uplatnil i hostující Tomáš Černý a velkou příležitostí v ní dostal začínající tenorista Martin Šrejma, který vykazuje mimořádný pěvecký talent. Opera byla nasazena i s vědomím, že se bude jednat o běžný repertoárový titul a že do hlavní role budou zvány slavné světové pěvkyně. V rámci festivalu Pražské jaro 2005 v ní 26. 5. vystoupí slovenská sopranistka Lubica Vargicová, ověněná čerstvými vavříny z newyorské Metropolitní opery.

2. Realizace

Přes náročnost režijního studování vzhledem k několikerým alternacím probíhaly zkoušky v klidné tvůrčí atmosféře.

3. Ohlasy

Ohlasy publika i tisku byly shodné – jednoznačně ocenily pěvecké obsazení sólových partů, zejména Simonu Houdu Šaturovou a Yikuna Chunga. Vyzdvížena byla i působivá a sugestivně nasvícená scéna scénografa prof. Jana Duška a promyšlená režijní koncepce Antona Nekovara. Jedna recenze si všimla dokonce i prosincové reprízy, o níž napsala, že „měla úroveň srovnatelnou se světovými operními domy a vysloužila si nadšené ovace převážně zahraničního publika“.

Počet repríz v SOP v roce 2004: 7

Petr Iljič Čajkovskij (1840 – 1893):

PIKOVÁ DÁMA

Premiéra: 25. II. 2004

Dirigenti: Roman Kofman, Rudolf Krečmer

Režie: Roman Hovenbitzer

Scéna: Pavel Bílek

Kostýmy: Simona Rybáková

Choreografie: Regína Hofmanová

Sbormistr: Adolf Melichar

1. Umělecký záměr

Titul byl nasazen jako součást původně plánovaného projektu prezentace ruské kultury v České republice v roce 2004. Ten se sice posléze nerealizoval, nicméně Piková dáma, jedno z nejvýznamnějších děl ruské operní literatury, by bezesporu měla patřit do repertoáru každého velkého kamenného divadla, a proto se Státní opera Praha rozhodla dílo ponechat v plánu premiér. Zároveň tím reagovala na četné žádosti svých diváků a abonentů o zařazení ruské opery, zejména od Petra Iljiče Čajkovského.

2. Realizace

Hostující ukrajinský dirigent Roman Kofman i dirigent SOP Rudolf Krečmer náročné dílo pečlivě nastudovali a zkoušky probíhaly na plně profesionální tvůrčí úrovni.

3. Ohlasy

Ohlasy u publika i obecnstva byly vesměs kladné co se týče představitelů náročných hlavních rolí, zejména hostujícího ukrajinského tenoristy Vladimira Kuzmenka (Heřman), Heleny Kaupové (Líza) a Antonie Denygrové, která v roli Hraběnky oslavila při premiéře takřka na den své životní jubileum (nar. 27. 11. 1934). Výkon orchestru byl kritikou označen za „naprosto nejlepší v této sezoně“ a inscenační podoba opery za „překvapivě moderní napínavý thriller, který je senzacním úspěchem“ (The Prague Post).

Počet repríz v SOP v roce 2004: 4

BALET

„JARNÍ 2004“

Lože krvavá

Hudba: Jan P. Muchow

Choreografie a režie: Alena Pešková

Scéna: Richard Pešek

Kostýmy: Roman Šolc

BaroTango

Hudba: Vlastimil Šmída

Choreografie a režie: Lenka Dřimalová

Scéna a kostýmy: Tomáš Volkner

Bílé myšlenky

Hudba: Klement Slavický

Choreografie a režie: Lucie Holánková

Scéna a kostýmy: Lucie Holánková

Záskok

Libreto: Pavel Šmok, Vladimír Vašut

Hudba: Franz von Suppé

Choreografie a režie: Pavel Šmok

Kostýmy: Marie Wenigová

Premiéra: 22. 4. 2004

1. Umělecký záměr

Cílem bylo vytvořit nový titul pro Pražský komorní balet a zejména pro jeho zájezdová představení v ČR i zahraničí.

2. Realizace

V osvědčené formě tzv. „skládačky“, neboli večeru čtyř baletů dal šéf Baletu SOP Pavel Ďumbala ve třech částech příležitost mladým umělkyním, Lucii Holánkové, Aleně Peškové a Lence Dřimalové. Ve čtvrté části, Šmokově Záskoku, se PKB přihlásil k dílu svého dlouholetého uměleckého šéfa Pavla Šmoka, vytvořenému v 80. letech.

3. Ohlasy

Kritika konstatovala, že evergreen Pavla Šmoka a Vladimíra Vašuta, slavný Záskok, dokáže stále oslovit nejširší publikum, z trojice mladých talentovaných choreografek pak nejvýše ocenila práci Aleny Peškové.

Počet repríz v roce 2004: 3

Sergej Prokofjev (1891 – 1953):

POPELKA

Premiéra: 16. 12. 2004

Choreografie a režie: Pavel Šmok, Pavel Ďumbala

Libreto – úprava: Pavel Šmok, Pavel Ďumbala

Hudební dramaturgie: Pavel Pokorný

Dirigent: Leoš Svárovský, Richard Hein

Scéna: Karel Glogr

Kostýmy: Roman Šolc

1. Umělecký záměr

Balet Státní opery Praha se ve své novodobé historii poprvé představil ve velkém tanečním titulu s „živým“ orchestrem. Prokofjevova Popelka byla zvolena nejen vzhledem k tomu, že bude atraktivním typem představení pro rodiny s dětmi, ale také proto, že poskytuje řadu vděčných rolí pro nově angažované tanečnice Baletu SOP i Pražského komorního baletu.

2. Realizace

Realizace kladla na mladé talentované tanečnice značné nároky, přesto probíhala v pohodové tvůrčí atmosféře, což se jednoznačně promítlo i do výsledného tvaru inscenace. V hlavních rolích se představili vynikající sólisté PKB, Lucie Holánková, Ivana Sikorová a Sylva Nečasová (Popelka), Michal Chovanec a Ondřej Novotný (Princ), Milan Boček (Macecha) ad.

3. Ohlasy

Nejen dětské, ale i „dospělé“ publikum přivítalo Popelku s velkým nadšením. Kritika ocenila „vyrovnané, stylově čisté představení tradiční pohádky o Popelce“ a „velmi dobrou interpretaci orchestru SOP pod taktovkou Leoše Svárovského“.

Počet repríz v SOP v roce 2004: 2

3. 2. INOVAČNÍ PROGRAMY K ROZŠÍŘENÍ NÁVŠTĚVNOSTI

Státní opera Praha klade zvýšený důraz na propagaci své umělecké činnosti:

A. V zahraničí:

- prezentace materiálů a informací o Státní operě Praha na veletrzích cestovního ruchu
- prezentace v zahraničních odborných časopisech včetně inzerce (Music and Opera, Orpheus, Magazín českých kulturních center ve Vídni aj.)
- napojení prodejního softwaru SOP on-line na zahraniční prodejní systémy a sítě
- nové zavedení propojení webových stránek Státní opery Praha se zahraniční (i domácí) prodejní sítí pomocí „middlewaru“

B. V České republice:

1. formou inzerce: inscenační plakáty, city-lighty, rozhlasové spoty, inzerce v tisku (Pražský kulturní přehled, Prague Events, Česká kultura, Večerník Praha, Co, kdy v Praze, Heart of Europe) + prostřednictvím mediálních partnerů (Hospodářské noviny, Právo, Prager Zeitung, The Prague Post).
2. formou dlouhodobé spolupráce s médii formou reportáží, soutěží, rozhovorů (denní tisk, odborné časopisy, Česká televize, Český rozhlas, Radio Classic, TV Prima, TV Nova.
3. širší mediální propagace inscenací, umělců i budovy Státní opery Praha a její historie v kulturních, firemních ad. časopisech (Time-In, Remarx, OK Review, The City of Prague Quaterly, Welcome to Prague, Guest@, Prague Club Magazine aj.).
4. on-line rozhovory s umělci na divadelním webu scena.cz
5. soutěže o vstupenky na představení v rámci televizních pořadů Dobré ráno s Českou televizí, v pořadech Českého rozhlasu a Radio Classic.
6. v případě inscenací pro děti a mládež rozsáhlá mediální kampaň v základních a středních školách.
7. www.opera.cz – dalším zkvalitňováním webových stránek se podstatně zvýšil počet návštěvníků webu SOP – v roce 2004 to bylo 30 000 návštěvníků za měsíc oproti 2000 za měsíc v roce 2003.
8. propojení cca 200 prodejních míst v České republice (včetně největších hotelů v Praze a řady tuzemských cestovních kanceláří) na prodejní software v pokladně SOP.
9. nově byla zavedena možnost zakoupení vstupenek na celou sezonu

Výhled na rok 2005

- Státní opera Praha rozšiřuje tým spolupracovníků i o umělce populární v jiné než operní sféře, například o úspěšného filmového režiséra Zdeňka Trošku (po mimořádně úspěšné Bizetově Carmen následuje v květnu 2005 nová inscenace Dvořákovy Rusalky), nebo o tým Michal a Šimon Cabanovi pro pražskou premiéru opery-muzikálu Candide Leonarda Bernsteina ve Státní operě Praha 25. 5. 2006. Baletní soubor chystá na prosinec 2005 další významnou premiéru, tentokrát taneční ztvárnění monumentálního cyklu symfonických básní Má vlast Bedřicha Smetany v choreografii a režii Jána Ďurovčíka.
- Státní opera Praha zahájila koprodukcí s významnými zahraničními scénami. První z nich je spolupráce s Associazione Arena Sferisterio v italské Maceratě, jejíž ředitelkou je slavná sopranistka Katia Ricciarelli. Na základě této smlouvy se 15. a 17. 7. 2005 v Teatro Lauro Rossi uskuteční koprodukční představení Poulenkovy opery Prsy Tírésiovy na text Guillaumea

Apollinaira a opery L'uomo indifferente (Lhostejný člověk) od současného italského skladatele Marka Tutina podle hry Jeana Cocteaua. Na představení se bude podílet orchestr a sbor Státní opery Praha, hudebního nastudování se ujme Guillaume Tourniair, režisérem a výtvarníkem scény i kostýmů bude Pier Luigi Pizzi. Prsy Tirésiovy uvede Státní opera na své scéně v české premiéře 2. 2. 2006.

– Hostování SOP: tradicí se stala opakovaná hostování na Mezinárodním operním festivalu Smetanova Litomyšl.

3. 3. PROGRAMY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

- I v roce 2004 pokračovala SOP v naplňování své dramaturgické linie: uvádění operních a baletních titulů pro děti a mládež a spolupráci se školami všech stupňů. Nejmenším divákům byl určen balet Pohádka v choreografii Pavla Šmoka, který má s tvorbou pro děti dlouhodobé zkušenosti. Druhý titul, opera Treemonisha, byl určen pro mládež, neboli žáky 2. stupně základních škol a středoškoláky, kteří se tak prostřednictvím magické hudby Scotta Joplina mohli nenásilnou formou dozvědět i něco z americké historie, o rasové diskriminaci a postavení žen ve společnosti na začátku 20. století. Od své premiéry 17. 5. 2003 se právě tento titul těšil mimořádnému zájmu ze stran škol, pro které byla určena zvláštní představení od 11 hodin dopoledne. Také poslední baletní premiéra roku 2004, Prokofjevova Popelka, se setkala s výjimečným ohlasem a kritika ve Financial Times 22. 12. 2004 ji právem označila za nejlepší úvod dětí do baletního světa.

- Velkou tradicí má Baletní příprava SOP pro děti od pěti let, která pod vedením Mgr. Olgy Kyndlové a Libora Bernklaua oslaví v sezoně 2004/2005 desetileté výročí své existence. O školu je stále větší zájem. Vybrané děti se uplatňují i na scéně SOP, v současné době mj. v operách Kouzelná flétna, Treemonisha, Madama Butterfly, Dimitrij, Carmen ad. a v baletu Pohádka. V současné době má příprava kolem 100 žáků. Od 1. 11. 2004 rozšířila Baletní příprava výuku o hodiny moderního tance se zaměřením na techniku Marthy Graham, které vede Mgr. Simona Janatová.

3. 4. OPATŘENÍ PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ OBČANY

Řešení zvláštních bezbariérových přístupů je vzhledem k architektuře historického objektu velmi problematické. K tomu je nutné připočítat i polohu SOP vedle Radio/Free Europe, kdy bezpečnostní opatření ztěžují přístup do divadla v podstatě všem divákům. Přesto je zdravotně handicapovaným občanům věnována náležitá pozornost, která spočívá ve vyčlenění zvláštních míst, ochotné pomoci uvaděček apod. Přístup do divadla bude řešen v rámci rekonstrukce budovy v červnu 2005. Držitelům průkazů ZTP a ZTP-P a jejich doprovodu jsou poskytovány 50% slevy, a to na všechna představení.

3. 5. SYSTÉM CENOVÉHO ZVÝHODNĚNÍ

Seniorům je určena zvláštní abonentní řada na představení od 14 hodin s výraznou slevou. Další 35% sleva je na vybrané abonentní cykly vyhrazena pro tzv. rodinné lóže a výrazné slevy mají i představení pro děti a mládež.

Tradičně byl v roce 2004 připraven vánoční dárek – vstupenky na 2 představení s téměř 70% slevou.

Díky cenové politice SOP je zhruba třetina kapacity divadla cenově běžně dostupná tuzemskému publiku.

3. 6. VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI V SOP, VÝSTAVNÍ A EDIČNÍ ČINNOST

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI A KONCERTY

1. První české uvedení oratoria The Song of Terezin

V Den obětí holocaustu bylo v SOP uvedeno oratorium The Song of Terezin od Franze Waksmana. Projekt, který získal podporu ministra kultury Pavla Dostála, byl připraven ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze, Federací židovských obcí, Terezínskou iniciativou, Rakouským kulturním fórem a pod záštitou prezidentů České republiky a Rakouské republiky Václava Klause a Thomase Klestila.

27. 1. 2004

2. Operní galakonzert SOP

Na dvou mimořádných operních galavečerech vystoupila sólistka SOP, sopranistka Marina Vyskvorkina a stálý host SOP, tenorista Tomáš Černý, orchestr SOP dirigoval Leoš Svárovský.

15. a 17. 6. 2004

3. XII. Verdi festival

Verdi festival zahájil už podvanácté divadelní sezonu SOP.

19. 8. - 5. 9. 2004

4. Čínská opera v SOP

V rámci MHF Pražský podzim, který s SOP spolupracuje od roku 1999, zde uvedl soubor Xiamenské opery z Číny tradiční čínskou operu Píseň o věčném žalu, a to za mimořádného ohlasu diváků.

13. 9. 2004

5. Hostování Baletu Národního divadla v Brně

Petr Iljič Čajkovskij: Labutí jezero

Choreografie a režie: Robert Strajner

19. 10. 2004

6. Beseto Opera Group Association

Na scéně Státní opery Praha se v rámci inscenace Bizetovy Carmen v režii Zdeňka Trošky a pod taktovkou Jiřího Mikuly představila korejská operní skupina Beseto – Beseto Opera Group Association. Státní opera Praha podepsala se skupinou Beseto dohodu o další spolupráci. Nejbližším projektem bude účast sólistů SOP v korejské inscenaci Kouzelné flétny v roce 2005.

9. a 16. října 2004

7. Český slavík

Popáté se v SOP uskutečnilo slavnostní vyhlášení vítězů tradiční ankety Český slavík.

11. 12. 2004

8. Vánoční galakonzerty

SOP připravila dvě odpoledne s koncertem Dětského pěveckého sboru Radost-Praha, jehož členové účinkují v inscenacích SOP již 10 let.

25. a 26. 12. 2003

VÝSTAVY

– Výstava věnovaná slavným vídeňským architektům Ferdinandu Fellnerovi a Hermannu Helmerovi, kteří mj. navrhli budovu Nového německého divadla (dnes Státní opera Praha).

– Výstava o životě a díle významného rakouského dirigenta a skladatele Alexandra Zemlinského, v letech 1911–1927 šéfa opery Nového německého divadla. Expozice byla připravena Fondem Alexandra Zemlinského při Společnosti přátel hudby ve Vídni ve spolupráci s Rakouským kulturním fórem v Praze.

EDIČNÍ ČINNOST

– **Státní opera Praha. Historie divadla v obrazech a datech** – vydání výpravné publikace zabývající se historií divadla od jeho otevření v roce 1888 až do konce sezony 2002/03 (ve spolupráci s nakladatelstvím Slovart – 600 stran, trojjazyčné mutace, 1300 ilustrací, autor PhDr. Tomáš Vrbka, vedoucí dokumentačního střediska SOP). Unikátní publikace se setkala s obrovským zájmem veřejnosti a v tisku byla vesměs hodnocena jako mimořádný kulturní počín. Publikace byla příspěvkem Státní opery Praha ke vstupu České republiky do Evropské unie.

– **Ročenka Státní opery Praha 2000 – 2002**

– **Časopis Státní opery Praha**

Časopis Státní opery Praha zaznamenal od září 2004 výraznou grafickou i obsahovou změnu. Hlavním cílem čtvrtletníku je seznámit širokou veřejnost s uměleckou činností SOP, přiblížit jí repertoár a inscenační záměry v rozhovorech s hlavními tvůrci, dirigenty a režiséry, ale i zákulisí divadla a v historickém seriálu postupně představovat slavné umělce v této divadelní budově od jejího založení v roce 1888. Časopis vychází 4x do roka, je česko - anglický a obě verze jsou publikovány i na internetových stránkách Státní opery Praha www.opera.cz.

– **Programové brožury**

Carmen (G. Bizet)

Dimitrij (A. Dvořák)

Lucia di Lammermoor (G. Donizetti)

Piková dáma (P. I. Čajkovskij)

„Jarní 2004“ (balet)

Popelka (S. Prokofjev) (balet)

Předplatné Státní opery Praha 2004/2005

– Vydání propagačních CD dokumentujících premiéry Státní opery Praha: záznamy oper Carmen, Dimitrij, Lucia di Lammermoor, Piková dáma.

4. HOSPODAŘENÍ SOP ZA ROK 2004

Ekonomické výsledky Státní opery Praha v roce 2004 byly přímým odrazem umělecké koncepce, která spolu s cílenou propagací a marketingem přispěla k příznivému výsledku hospodaření. Všechny operní i baletní premiéry se setkaly s velmi kladným ohlasem diváků a ovlivnily spolu s vhodně sestaveným hracím plánem návštěvnost, která v průměru dosáhla výše 72,5 %, a současně i výši tržeb. Výsledný hospodářský výsledek za rok 2004 činil tak jeho zlepšení o 15 686 tisíc Kč.

V průběhu roku 2004 bylo celkem 6 úprav schváleného rozpočtu na rok 2004:

1. úprava rozpisu rozpočtu zahrnovala příspěvek na kulturní aktivity ve výši 3000 tis. Kč účelově určený na operu Antonína Dvořáka Dimitrij, kterou realizovala SOP v rámci programu Česká hudba 2004. Poskytnuté finanční prostředky byly použity na materiálové náklady (dekorace, rekvizity a kostýmy představovaly finanční částku téměř 3500 tis. Kč) a na ostatní služby (honoráře realizačního týmu, honoráře sólistů, komparsu včetně šermířů, cestovné, ubytování, propagaci, apod.). Opera byla s velkým úspěchem provedena i na prestižním Mezinárodním operním festivalu Smetanova Litomyšl (25. 6. 2004) na II. nádvoří zámku, které zaplnilo přes 800 diváků. Mezinárodní hudební festival Pražské jaro ji zařadil do svého programu 25. 5. 2004.
2. úprava rozpisu rozpočtu znamenala navýšení příspěvku na provoz o 175 tis. Kč na provedení oratoria The song of Terezín. Vzhledem k tomu, že přímé náklady na tuto akci činily 24.845,- Kč (technické zajištění koncertu a uspořádání tiskové konference), byly zbývající finanční prostředky odvedeny ve výši 150.155,- Kč na rezervní fond MK.
3. úprava rozpisu rozpočtu představovala navýšení příspěvku na provoz o 441 tis. Kč na částečnou kompenzaci dopadů ze změn sazeb DPH. Státní opera Praha byla zaregistrována na základě zákona o DPH k 1.8.2004 jako osoba povinná a z tohoto titulu odvedla za rok 2004 za období srpen-prosinec celkem za DPH 1,089.045,- Kč. Zákon o DPH samozřejmě neznamenal pouze změnu sazeb, ale i další metodické vlivy s následnými dopady na hospodaření SOP. Kromě jiného se někteří dodavatelé SOP stali rovněž plátcí DPH a z tohoto titulu se jejich služby nebo zboží zdražily.

Při 4. úpravě rozpisu rozpočtu byly pro SOP uvolněny investiční prostředky v rámci programu ISPROFIN ve výši 500 tis. Kč na pořízení LCD-Projektoru, který je používán při realizaci představení na promítání pozadí scény. Jeho první využití bylo spojeno s realizací opery Piková dáma. Konečná cena projektoru činila 494.921,- Kč. Nepoužité prostředky ve výši 5.079,- Kč byly převedeny na rezervní fond MK.

5. úprava rozpisu rozpočtu bylo navýšení příspěvku na činnost SOP o 1291 tis. Kč na osobní náklady z titulu dofinancování 25% nároku na další platy ve II. pololetí roku 2004. Toto navýšení se odrazilo i ve vnitřním rozpisu rozpočtu SOP. Na výplatu dalšího platu v I. pololetí 2004 ve výši 10% byla dle pokynů k rozpisu rozpočtu vytvořena rezerva v rámci vnitřního rozpisu SOP.

Poslední – 6. úprava rozpočtu – navýšení osobních nákladů o 439 tis. Kč – umožnila vyplatit ke konci období odměny nejen uměleckým zaměstnancům, ale i zaměstnancům obslužných provozních úseků.

V 1. pololetí roku 2004 obdržela SOP od Ministerstva kultury finanční prostředky na úhradu zůstatku ztráty – zhoršeného hospodářského výsledku za rok 2002 ve výši 20 738 140 Kč. Tyto finanční prostředky byly použity především na opravy a údržbu Ergocentra a oblast umělecko-technického provozu a na profinancování odpisů. Vhodným sestavením hracího plánu a současně úspěšně cílenou propagací a obchodní politikou byly v průběhu roku dosaženy mimořádné tržby, na nichž se podílel jak operní, tak i baletní soubor.

SOP neměla v plánu a ani ve skutečnosti nerealizovala zahraniční vystoupení. Turné do Japonska bylo zahájeno na konci prosince 2004.

Údaje o vývoji tuzemských tržeb jsou uvedeny v následující tabulce ve srovnání s předchozími roky:

Údaje v tis. Kč

Měsíc	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004
Leden	3270	4316	4938	5020	5513
Únor	3891	4769	3870	6167	7013
Březen	5959	8765	7505	7612	8939
Duben	8308	9648	8438	7788	10082
Květen	7033	11222	8762	9449	9897
Červen	4489	5708	5016	3971	6077
Srpen	3867	3991	2069	4026	3355
Září	7248	9410	6124	7783	8519
Říjen	10240	9305	7117	10264	9708
Listopad	5996	4597	5308	6466	8397
Prosinec	7148	8030	5899	8923	11080
Celkem	67448	79762	65047	77469	88580

4. 1. POČET PŘEDSTAVENÍ

4. 1. 1. NA SCĚNĚ STÁTNÍ OPERY PRAHA

SOP odehrála v roce 2004 celkový počet představení 257, což je o 8 představení více než v roce 2003. Z celkového počtu představení bylo 221 operních, 4 koncerty a 32 představení baletních. Zatímco počet operních představení a koncertů zůstal v podstatě na stejné úrovni jako v roce 2003, došlo k podstatnému nárůstu představení baletních (o 9 představení včetně jednoho hostujícího souboru).

4. 1. 2. V ČESKÉ REPUBLICCE

Operní soubor

Operní soubor uskutečnil dvě úspěšná vystoupení:

Litomyšl

(Mezinárodní hudební festival Smetanova Litomyšl)

Antonín Dvořák: Dimitrij

25. 6. 2004

Koncert na přání „Z Hollywoodu na Kavčí hory“

26. 6. 2004

Baletní soubor

Baletní soubor (Pražský komorní balet + Balet Státní opery Praha) realizoval celkem 19 úspěšných představení:

Ostrava

Positivní...?, Mariin sen

24. 1. 2004

Brno

Sonáta

4. 2. 2004

Děčín

Tance podle Brahmse, Saturnin, Mariin sen

26. 2. 2004

Prostějov

Tance podle Brahmse, Saturnin, Positivní...?

15. 3. 2004

16. 3. 2004 (2 představení)

Zlín

S úctou líbám, Positivní...?, Mariin sen

17. 3. 2004

Nový Jičín

Tance podle Brahmse, Saturnin, Mariin sen

18. 3. 2004

Saturnin, Positivní...?

19. 3. 2004 (2 představení)

Karlovy Vary

Jak se dělá balet

24. 5. 2004 (2 představení)

Dáma s kaméliemi

24. 5. 2004 (v 19:30)

Tance podle Brahmse, Saturnin, Mariin sen

(5. 6. 2004)

Praha, Divadlo Ponoc

Positivní...? Mariin sen, Čtyři

25. 6. 2004

Litomyšl

Z mého života, Kreutzerova sonáta, Záskok

17. 9. 2004

Jak se dělá balet

18. 9. 2004

Brno

(Mezinárodní hudební festival Moravský podzim)

Kreutzerova sonáta, Po zarostlém chodníčku, Sinfonietta

23. 9. 2004

4. 1. 3. V ZAHRANIČÍ

Operní soubor v roce 2004 neuskutečnil žádné představení.

Baletní soubor uskutečnil 2 představení:

Berlín (Akademie der Künste Berlin)

(v rámci Festivalu českého umění a kultury)

Dáma s kaméliemi

19. 10. 2004

Jak se dělá balet

20. 10. 2004

Počet představení na scéně SOP, v České republice a v zahraničí celkem:

Operní soubor: 222 představení a 5 koncertů

Baletní soubor: 53 představení

4. 2. NÁVŠTĚVNOST

Představení Státní opery Praha na domácí scéně zhlédlo 197 683 diváků, z toho cca 130 000 ze zahraničí. Ve srovnání s rokem 2003 je zde nárůst o 7%.

4. 2. 1. CELKOVÁ PRŮMĚRNÁ NÁVŠTĚVNOST

Celková průměrná návštěvnost na domácí scéně dosáhla výše 72, 5 %, což je o 2, 6% více než v roce 2003. Nejvyšší návštěvnost byla opět tradičně v říjnu (81 %), nejnižší pak tradičně v srpnu (54, 2 %).

4. 2. 2. STRUKTURA NÁVŠTĚVNÍKŮ

Struktura návštěvníků (zahraniční versus domácí) zůstává v zásadě za poslední léta přibližně stejná. V typicky divadelních měsících (listopad – březen) tvoří domácí návštěvníci zhruba 60 % klientely SOP, v turisticky atraktivních měsících (duben – říjen) se tento podíl snižuje na cca 20 %. Přesto lze konstatovat, že díky skladbě dramaturgického a repertoárového plánu, prezentaci SOP a cenové politice, včetně předplatného, se domácí publikum do SOP vrací. Vždyť cca třetina kapacity divadla má na běžná představení výši vstupného od 100 – 400,- Kč, což je jistě přijatelná cena i ve vztahu ke kvalitě těchto míst.

Také složení zahraničních návštěvníků zůstává v posledních čtyřech letech v zásadě nezměněno. Snad jen lze zaznamenat částečný pokles podílu návštěvníků z Německa. Z celkového počtu zahraničních návštěvníků tvoří cca 35% diváci z anglosaských zemí, 20% z Německa, 10% z Francie, 8% ze Španělska, 7% z Itálie a 5% z Japonska.

4. 2. 3. NEJHRANĚJŠÍ TITULY

CARMEN	26x
RIGOLETTO	23x
LA TRAVIATA	22x
TOSCA	22x
DÁMA S KAMÉLIEMI (balet)	21x
NABUCCO	21x

4. 2. 4. NEJVYŠŠÍ PRŮMĚRNÁ NÁVŠTĚVNOST

NETOPÝR	100 % (při 3 reprízách včetně Silvestra)
CARMEN	94, 4% (při 26 reprízách)
POPELKA	87, 2% (při 2 reprízách)
LUCIA DI LAMMERMOOR	86, 7% (při 7 reprízách)
MADAMA BUTTERFLY	86, 7 % (při 11 reprízách)
NABUCCO	85, 1 % (při 21 reprízách)
DIMITRIJ	85, 1% (při 5 reprízách)

4. 3. TRŽBY

4. 3. 1. CELKOVÉ TRŽBY ZA PŘEDSTAVENÍ NA SCÉNĚ V SOP

Celková tržba za vstupné na scéně SOP představuje částku 86. 761 050,- Kč, což je o 10 041 381,- více než v roce 2003 (nárůst o 11, 3%). Lze jednoznačně říct, že obchodní výsledky SOP v roce 2004 jsou bezkonkurenčně nejlepší v celé historii samostatné SOP.

4. 3. 2. PRŮMĚRNÉ TRŽBY ZA PŘEDSTAVENÍ V SOP

Celková průměrná tržba na jedno představení je 337 592,- Kč (nárůst 9, 5 % oproti roku 2003, dosud nejvyšší v historii SOP), z toho průměrná tržba na operní představení je 373 812,- Kč (nárůst 11, 5 %) a na baletní představení 117 672,- Kč (nárůst 54, 4%). Z hlediska obchodního je nejúspěšnější inscenace Carmen (premiéra 11. 3. 2004). Při 26 reprízách a návštěvnosti 94, 5% bylo dosaženo celkových tržeb 12 639 334,- Kč, což představuje průměrnou tržbu ve výši 486 128,-Kč.

4. 3. 3. NEJVYŠŠÍ PRŮMĚRNÁ TRŽBA ZA PŘEDSTAVENÍ V SOP

Ta byla tradičně v prosinci (400 039,-Kč), což bylo ovlivněno mj. tržbou z představení Netopýr Gala dne 31. 12. 2004. Vysoká průměrná tržba byla dále také tradičně v říjnu (388 481 Kč) a nejnižší v lednu (239 333 Kč). Z hlediska obchodního byl nejúspěšnější měsíc prosinec, kdy celkové tržby dosáhly při 26 představení výše 10 401 022 Kč.

4. 3. 4. NEJVYŠŠÍ CELKOVÉ TRŽBY JEDNOTLIVÝCH TITULŮ

CARMEN	12 639 334 Kč (26 představení)
LA TRAVIATA	9 524 689 Kč (22 představení)
NABUCCO	8 869 556 Kč (21 představení)
RIGOLETTO	7 870 316 Kč (23 představení)

Státní Opera Praha (1.1.2004 - 31.12.2004)

Řazeno podle představení abecedně

Představení	Tržba SO v Kč	Počet prod. míst	Průměrná tržba v Kč	Počet nabídk. míst	Počet repríz	% návštěv
Aida	5 104 984,-	11 313	364 642	14 854	14	76,2%
Beatrice a Bénédicte	175 011,-	772	87 506	2 122	2	36,4%
Carmen	12 639 334,-	26 061	486 128	27 586	26	94,5%
Così fan tutte	1 390 422,-	2 486	463 474	3 183	3	78,1%
Dáma s kaméliemi	2 644 687,-	8 862	125 937	22 281	21	39,8%
Die Fledermaus	2 350 000,-	3 183	783 333	3 183	3	100,0%
Die Zauberflöte	2 886 750,-	5 392	481 125	6 366	6	84,7%
Dimitrij	1 108 508,-	4 512	221 702	5 305	5	85,1%
Il Trovatore	2 033 767,-	3 963	338 961	6 366	6	62,3%
Jarní 2004	91 857,-	1 409	30 619	3 183	3	44,3%
Koncert	188 534,-	1 314	94 267	2 122	2	61,9%
La Bohème/Puc./	4 048 342,-	10 868	289 167	14 854	14	73,2%
La Bohème/Leon./	2 448 988,-	4 200	408 165	6 366	6	66,0%
La Traviata	9 524 689,-	19 945	432 940	23 342	22	85,4%
Labutí jezero	376 216,-	808	376 216	1 061	1	76,2%
Lucia di Lammermoor	1 995 237,-	6 437	285 034	7 427	7	86,7%
Madama Butterfly	5 325 393,-	10 113	484 127	11 671	11	86,7%
Nabucco	8 869 556,-	18 963	422 360	22 281	21	85,1%
Piková dáma	996 596,-	2 962	249 149	4 244	4	69,8%
Pohádka	206 909,-	1 635	41 382	5 305	5	30,8%
Popelka	445 827,-	1 851	222 914	2 122	2	87,2%
Rigoletto	7 870 316,-	16 818	342 188	24 403	23	68,9%
Tiefland	649 398,-	3 058	162 350	4 244	4	72,1%
Tosca	7 743 066,-	15 888	351 958	23 342	22	68,1%
Treemonisha	525 141,-	3 269	75 020	7 427	7	44,0%
Turandot	3 594 235,-	6 559	399 359	9 549	9	68,7%
Un ballo in maschera	1 332 778,-	3 295	222 130	6 366	6	51,8%
Vánoční koncert	194 527,-	1 747	97 264	2 122	2	82,3%
Celkem	86 761 059,-	197 683	337 592,-	272 677	257	72,5%

Státní Opera Praha (1.1.2004 - 31.12.2004)

Řazeno podle typu inscenace

Představení	Tržba SO v Kč	Počet prod. míst	Průměrná tržba v Kč	Počet nabídk. míst	Počet repríz	% návštěv
Balety	3 765 496	14 565	117 672	33 952	32	42,9%
Koncerty	383 061	3 061	95 765	4 244	4	72,1%
Opery	82 612 502	180 057	373 812	234 481	221	76,8%
Celkem	86 761 059,-	197 683	337 592,-	272 677	257	72,5%

5. ZÁVĚR

V roce 2004 byl **hospodářský výsledek zlepšen oproti roku 2003 o 15 686 255 Kč**. Návštěvnost zaznamenala zvýšení o 7% a celková tržba za vstupné nárůst o 11,3%, a to přesto, že Státní opera Praha drží ceny vstupenek na stejné úrovni jako v minulých letech (průměrná cena vstupenky na operní představení je 459 Kč, na baletní večer 259 Kč).

Ekonomická soběstačnost Státní opery Praha dosáhla 55%, což je nejen v evropském, ale i světovém měřítku jev zcela ojedinělý.

Výsledky roku 2004, které nemají v historii Státní opery Praha obdoby, je třeba posuzovat jako limitní a neopakovatelné.

Máme tím na mysli například počet odehraných představení na scéně Státní opery Praha – 257 (z toho 32 baletních).

Takový počet představení není možné v současné době při zachování odpovídající umělecké úrovni opakovat.

Neustále je třeba hledat hranici mezi umělecky náročným a progresivním dramaturgickým plánem a atraktivními repertoárovými tituly. **Zvýšený zájem o předplatné** v březnu roku 2004 (i 2005) jednoznačně prokázal, že diváci tuto novou cílevědomou dramaturgickou politiku SOP posledních dvou let vítají. Konzervativnější část publika je uspokojena dostatečným výběrem titulů operní klasiky Verdiho, Pucciniho, Bizeta a Mozarta, na druhou stranu se SOP snaží vyjít vstříc i požadavkům náročnějšího diváka. Pro něho byl mj. určen v roce 2004 málo známý titul – opera Dimitrij Antonína Dvořáka, ovšem nemenší pozornost věnuje Státní opera i soudobé české opeře. Po opeře La Roulette Zdenka Merty (světová premiéra 17. 3. 2005) si už dnes objednala Státní opera nové dílo u renomované české skladatelky Sylvie Bodorové.

Potěšitelné je i to, že soubor Baletu Státní opery Praha posílený Pražským komorním baletem si za dva roky svého trvání dokázal vytvořit žánrově pestrý repertoárový základ. Jeho úroveň se po zkvalitnění souboru o řadu mladých, velmi talentovaných tanečníků stále zvyšuje.

O umělecké úrovni i ekonomické politice snad nejlépe hovoří skutečnost, že v roce 2004 byly obchodní výsledky Státní opery Praha jednoznačně nejlepší v celé dvanáctileté samostatné historii divadla.

Mgr. Jaroslav Vocelka
Ředitel Státní opery Praha